Faaydaalee Soomaa irraa Muraasa

Description

Ramadaanan baga dhufte jechaa hanga Rabbiin nuuf laaffise waaâ€™ee soomaa fi faaydaa isaa wal yaadachiisna. Jechi Ramadaana jedhu jecha Ramida ykn ar-ramadaaâ€™a jedhu irraa kan dhufeedha. Jechoonni kunniin â€œjabeenya hooâ€™aaâ€• agarsiisu. Kanaafu, Ramadaanni Ramadaana kan jedhameef dheebu irraa kan kaâ€™e hooâ€™a garaa keessatti namatti dhagahamu agarsiisuufi. Akka lugaatti sooma jechuun wanta tokko irraa of qabuudha. Akka shariâ€™aatti immoo Rabbiif jedhanii wantoota sooma cabsan kanneen akka nyaataa, dhugaatii, qunnamti saalaa fi kan biroo irraa of qabuudha.

Faaydaalee Soomanaa

Soomni faaydalee baayâ€™ee qaba. Isaan keessaa muraasni kanneen armaan gadiiti:
1â€“ **Soomni qalbii gogde jiisa(laaffisa)-** yeroo hundaa garaan nyaataa fi dhugaatiin yoo guuttame, gogiinsi qalbii nama muudata. Akkuma Fudayl Ä°bn Iyaad jedhe: Amaloonni lama qalbii gogsu: Hirriba baayâ€™isuu fi nyaata baayâ€™isuudha.â€• Akkuma beekkamu qalbiin yoo gogde, badii fi wanti fokkuun hundi namarraa mulâ€™ata. Wanta Rabbiin itti ajaje hojjachuu fi wanta irraa dhoorge dhiisun isatti ulfaata. Fakkeenyaaf, salaata salaatun, sadaqaa kennun itti ulfaata. Zinaa fi wantoota isatti nama geessan irraa fagaachun itti ulfaata. Garuu namni akkuma sooma soomun qalbiin isaa waan laaftuf ibaadaa hojjachuu fi wanta irraa dhoorgame dhiisun isaaf salphata. Kanaafi, Qurâ€™aana keessatti:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣

â€œ**Yaa warra amantan! Akka isin Rabbiin sodaattaniif jecha soomni akkuma warra isiniin duraa irratti barreefame isin irrattis barreefamee jira.**â€• Suurah Al-Baqaraa 2:183

Kana jechuun yaa warra Rabbii fi Ergamaa Isaa dhugoomsitan! Akka ofii fi adabbii Rabbii jidduu hojii gaarii hojjachuun eeggumsa godhattaniif akkuma warra durii irratti soomni dirqama taasifame isin irrattis dirqama taasifamee jira. Akkuma hadiisa keessatti dhufe â€œSoomni gaachanaâ€• Kana jechuun soomni adabbii Rabbii irraa eeggumsa namaaf taâ€™a. Ammas badiitti kufuu irraa eeggumsa taâ€™a. Kunis fedhii nafsee hirâ€™suun galma gaha.

2- Soomni fedhii foonii hirâ€™isaâ€“ fedhiin wal-qunnamtii saalaa fedhii uumamaan nama keessa godhame yommuu taâ€™u karaa seera-qabeessatiin (halaalaatiin) yoo hin raawwatin ykn of hin tooâ€™atin balaan inni fidu xiqqaa miti. Kanaafi, Rasuulli (sallallahu aleyhi wassallam) akkana jechuun

ajajan:â€œ**Yaa tuuta dargaggootaa! Namni isin keessaa ba`aa fuudhaa dandaâ€™u haa fuudhu. Sababni isaas ija ofii akka gadi qabatuu fi qulqullumaa isaa akka eeguf isa gargaara (kana jechuun zinaa akka hin hojjanne isa gargaara). Namni fuudhuu hin dandeenye immoo haa soomu. Soomun fedhii walqunnamtii fooni hirâ€™isaati**.â€• Sahiih Al-Bukhaari 5066
Dhugumatti, dargaggoonni hin fuudhin fedhii foonii tooâ€™achuun garmalee isaanitti ulfaata. Dhangaaleen nyaataa baayâ€™innaan nyaatan hormonin saalaa baayâ€™innaan akka burqu taasisa. Kuni immoo fedhii saalaa guuttachuutti nama dhiiba. Namni yeroo kanatti filannoo lama qaba: Takkaa karaa halaalaatiin wal-qunnamti raawwachu takkaa immoo wal-qunnamti saalaa irraa of qusachuudha. Yoo hin fuudhin karaan hundarra gaariin wal-qunnamti saalaa irraa itti of qusatan soomudha.

3â€“ **Dharraa addunyaaf qaban hirâ€™isa-** Dhugumatti, soomni dheebu addunyaa badduu tanaaf qaban cabsuun qananii Aakhiraa addaan hin cinne akka kajeelan nama kakaasa. Kunis kan taâ€™u, nyaanni fi dhugaatin yeroo hundaa nyaatan qalbii haguugun addunyaa qofa akka dharraâ€™an nama taasisa. Yeroo soomaa haguuggaan kuni ni saaqama.

4- Yaadota fi hasaasa (waswasaa) babbadaa nama keessaa baasaâ€“ Dhugumatti soomni yaadota fi hasaasa babbadoo sammuu fi qalbii keessa yaaâ€™u hirâ€™isuun ykn balleessun boqonnaa namaaf kenna. Mee atummaanu garaagarummaa yeroo soomtu fi hin soomne jiddu jiru ilaali. Yeroo dheeraaf osoo hin soomin yoo turte yaadonni babbadon sammuu keessa yaaâ€™u. Dargaggeessa yoo taate waaâ€™ee nama jaalatte halkanii guyyaa osoo yaaddu yeroon kee gubata. Yoo namaan wal lolte ykn itti aarte isa ilaalchise yaadonni babbadoon hirriba si dhoorgu. Akkasi miti ree? Garuu yeroo soomtu, baâ€™aan kuni hundi sirraa hirâ€™ata. Sababni isaas, akkuma dhiigni hidda dhiigaa keessa naannaâ€™u sheyxaannis qaama namaa keessa naannaâ€™un yaadota babbaddoo nama keessa facaasa. Yeroon waswasaan (hasaasni) sheyxaanaa namatti baayâ€™atu yeroo quufaniidha. Kanaafi yeroo quufaa of tuulinsi, wanta badaa dharraâ€™uu fi kkf namatti dhagahama. Yeroo beelaâ€™an of tuulinsi kuni hundi ni deema.

5**â€“ Soomni hojiiwwan ibaadaa gurguddaa gara Rabbii oltaâ€™aa ittiin dhiyaatan keessaa tokkoodha.** Namni Rabbiitti dhiyaachuu fi ajrii (mindaa) Isaa argachuuf niyyachuun yoo soome, mindaan inni argatu xiqqaa miti. Kanaafi, guddinna mindaa kanaa akkana jechuun hadiisa Qudsii keessatti dhufe:
Ù‚ÙŽØ§Ù„ÙŽ Ø§Ù„Ù„Ù‘ÙŽÙ‡Ù• ÙƒÙ•Ù„Ù‘Ù• Ø¹ÙŽÙ ÙŽÙ„Ù• Ø§Ø¨Ù'Ù†Ù• Ø¢Ø¯ÙŽÙ ÙŽ Ù„ÙŽÙ‡Ù• Ø¥Ù•Ù„Ø§Ù‘ÙŽ Ø§Ù„ØµÙ‘Ù•ÙŠÙŽØ§Ù ÙŽØŒ Ù•ÙŽØ¥Ù•Ù†Ù‘ÙŽÙ‡Ù• Ù„Ù•ÙŠØŒ ÙˆÙŽØ£ÙŽÙ†ÙŽØ§ Ø£ÙŽØ¬Ù'Ø²Ù•ÙŠ Ø¨Ù•Ù‡Ù•â€•.
Rabbiin ni jedhe: â€˜**Hojiin ilmaan Aadam hundii mataa isaatif sooma malee. Soomni Anaafi. Anatu isaan (sooman) mindaa kafalaaf.**â€™ (Sahiih Al-Bukhaari fi Muslim)
Ammas Hadiisa biraa keessatti guddinna mindaa warra soomanii akkana jechuun ibsa: **Jannata keessa balbala Ar-Rayyaan jedhamu jira. Guyyaa Qiyaamaa warroonni soomaa turan isa keessaan seenu. Warra sooman malee namni biraa isaan waliin hin seenu. Akkana jedhama: â€˜Warroonni soomaa turan eessa jiruu akka balbala kanaan seenaniif?â€™ Yommuu cufti (hundi) isaanii seenan, balballi kuni ni cufama. Sana booda eenyullee isa keessaan hin seenu.**â€• (Sahiih Musliim)

Gabaabamutti soomni amaloota fafee akka of tuulu, jibba, waanyu, wanta badaa hojjachuuf dharraâ€™u fi kkf irraa nama qulqulleessuun sadarkaa guddaatti ol nama kaasa. Sababa kanaan Aakhirattis mindaa guddaa argatan. Garuu namni sooma irraa faayda kana argachuuf wanta yeroo soomu isarraa eeggamu

hojjachuu qaba. Wantoota gurguddoo isarraa eeggaman keessaa tokko:
A- Niyyaa isaa tolchuu â€“ namnummaan hundi soomaniif kan soomu osoo hin taâ€™in niyyaan isaa Rabbiitti dhiyaachu fi nafsee isaa qulqulleessu taâ€™uu qaba. Yeroo sooma jalqabu akkana jechuun of amansiisu qaba: Ani sooma kana kan soomuf waan Rabbiin itti ajajeef ajaja Isaatti buluu fi gara Isaatti dhiyaachufi. Ammas, nafsee cubbuun (diliin) xuroofte tana qulqulleessun sadarkaa olâ€™aanatti olkaâ€™uudha.â€•
B-Nyaataa fi dhugaati qofa dhiisu osoo hin taâ€™in dubbii fi gochoota babbadoo irraayis fagaachu â€“ Ramadaana keessa namni jijjirama guddaa fidu nama nyaataa fi dhugaati qofa dhiisu osoo hin taâ€™in dubbii fi hojii babbadoo dhiisunis hojii gaggaariin kan of xamaduudha. Fakkeenyaf, akkuma nyaataa fi dhugaati dhiisu nama hamachuu, fiilmi ilaalu, halkan caati irra bulu fi amaloota fafee biroos ni dhiisa. Kanaafu, namni jiâ€™a Ramadaanaa keessa hojii badaa irraa fagaatu fi hanga dandaâ€™een hojii gaggaarii baayâ€™isuu In Sha Allah jireenya isaa keessatti jijjirama guddaa ni arga.

Date Created
March 22, 2023
Author
admin